

พระราชดำรัส

ในโอกาสที่คณะผู้ปฏิบัติงานโครงการตามพระราชดำริ เข้าเฝ้าฯ

ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดา กรุงเทพมหานคร

วันศุกร์ ที่ ๒๗ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๓๓

การตั้งโรงเรียนของตำรวจตระเวนชายแดนได้มีมากกว่า ๓๐ ปีแล้ว แต่ที่ได้มาร่วมงานกิจกรรมโรงเรียนนี้เป็นเวลา ๑๐ ปีพอดี คือเมื่อมีการเขียนโครงการออกมาเป็นลายลักษณ์อักษรนั้น เป็นปี ๒๕๒๓ ในครั้งนั้นเราให้โรงเรียนทำการเพาะปลูก ทำการเกษตร และนำผลผลิตของการเกษตรมาใช้ในเรื่องโภชนาการ และด้านสุขภาพอนามัย เมื่อก่อนที่จะมีการเริ่มโครงการนั้น บุคคลในความดูแลของเราคือพวกนักเรียน มีภาวะที่เรียกว่าอยู่ในภาวะโภชนาการบกพร่อง มีจำนวนมากกว่าในปัจจุบันนี้ ซึ่งเวลาผ่านไป ๑๐ ปี โดยส่วนรวมแล้วก็นับว่าทุกๆ ท่านที่ปฏิบัติหน้าที่กันมาได้ประสบความสำเร็จมาก ถ้าจะอ้างเป็นตัวเลขก็อาจจะไม่ถนัดนัก เพราะว่าในช่วงนั้นนักเรียนก็เปลี่ยนแปลงไป และในช่วงแรกที่ปฏิบัติงาน งานเก็บข้อมูลที่เป็นตัวเลขก็ยังไม่ได้ทำอย่างเป็นหลักวิชาการมากเท่าในปัจจุบันนี้ ถือว่าเป็นการทำงานในลักษณะของทำไปพลางปรับปรุงไปพลาง ไม่ได้เป็นการทำงานประเภทเขียนโครงการที่มีการคาดการณ์ล่วงหน้าว่าจะต้องมีแนวปฏิบัติอย่างไร เท่ากับหรือพูดง่ายๆ ว่าเป็นลักษณะทำงานอย่างคลำผิดคลำถูก ซึ่งก็ไม่ได้เป็นของเสียหายนัก ถือว่าเป็นการทำงานลักษณะหนึ่ง แต่เมื่อลองคุยกันดู เขาก็บอกว่าแต่ก่อนนี้อาจจะมี ๔๐ - ๕๐ เปอร์เซ็นต์ และมาในปัจจุบันนี้อาจจะเหลือประมาณ ๑๐ เปอร์เซ็นต์เศษๆ นับว่ามีความก้าวหน้าในด้านนี้ค่อนข้างเห็นได้ชัดเมื่อทำงานด้านการเกษตร ซึ่งมีเป้าหมายไม่เพียงแต่จะให้นักเรียนมีสุขภาพอนามัยที่ดีขึ้นเท่านั้น เรายังมีความมุ่งหวังที่จะถ่ายทอดความรู้วิชาการเกี่ยวกับการเกษตร ซึ่งครูตำรวจตระเวนชายแดนที่ประจำอยู่นั้น ถือว่าเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถอย่างดีมาก และได้มีการฝึกฝน ฝึกอบรมเพิ่มเติมจากเจ้าหน้าที่อีกหลายๆ อย่าง เช่น ทางด้านการเกษตร ทางด้านโภชนาการ และสาธารณสุข เป็นต้น ทำให้มีประสบการณ์และมีความชำนาญชำนาญที่จะส่งเสริมช่วยเหลือมากขึ้น ต้องถือว่าเราทำงานนั้น ถึงจะมีความชำนาญ ความรู้ความสามารถแล้ว แต่ถ้าได้แนวคิดหรือวิชาการของผู้อื่นเข้ามาเสริม จะทำให้เราปฏิบัติหน้าที่ได้อย่าง

มีประสิทธิภาพมากขึ้น เป็นอันว่าโครงการแรกที่ท่านเลขาธิการพระราชวังได้กล่าวถึงนั้น เราได้ทำมาเป็นเวลา ๑๐ ปีพอดี

ส่วนโครงการต่อไปที่เราเรียกว่า โครงการส่งเสริมคุณภาพการศึกษานั้น เป็นด้วยคำริเริ่มในส่วนหนึ่งของกรมการฝึกหัดครู ที่เข้ามาร่วมในตอนแรกนั้นเนื่องจากโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันนี้แหละ เพราะกรมการฝึกหัดครูมีหน่วยงานอยู่ในเขตต่างๆ ของประเทศที่มีโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนอยู่ ก็พิจารณาตนมาช่วยเหลือดูแลทางด้านเกษตรและโภชนาการ ต่อมาเห็นว่ากรมการฝึกหัดครูนั้นมีความชำนาญที่จะสามารถช่วยเหลือพัฒนาบุคคลที่เราต้องการจะพัฒนาได้มีขีดความสามารถมากไปกว่าที่เราขอร้องให้ช่วยอยู่ จึงมาเน้นในเรื่องของการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อให้การศึกษาในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนนั้นเป็นไปด้วยดี เนื่องด้วยอัตรากำลังของตำรวจตระเวนชายแดนที่อยู่ในแต่ละโรงเรียนบางโรงเรียนนั้นมีจำนวนน้อย ก็ได้อาศัยอาจารย์จากกรมการฝึกหัดครู ให้แนวคิดต่างๆ ในการทำงาน อาจจะมีเทคนิค วิธีการ หรือเทคโนโลยีสมัยใหม่ ที่คนในวงการศึกษาเขาค้นมาใหม่ๆ เราเป็นผู้ปฏิบัติ ซึ่งบางครั้งการวิจัยนั้น หน่วยงานที่รับผิดชอบตรงในเรื่องของการศึกษาเขาก็ทำไปก้าวหน้า และฝ่ายเราที่เป็นฝ่ายปฏิบัติ ก็ได้ความคิดใหม่ๆ ขึ้นมา และยังได้ส่งนักศึกษามาเป็นกำลังช่วยอีกด้วย ถือว่าการปฏิบัติงานได้ผลเป็นอย่างดี

จากการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจตระเวนชายแดน และความช่วยเหลือของหน่วยงานต่างๆ เป็นผลให้โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนเมื่อเข้ากลุ่มโรงเรียนสังกัดการประถมศึกษาแห่งชาติแล้วไม่ได้ด้อยไปกว่าโรงเรียนในสังกัดการประถมศึกษาแห่งชาติ จึงถือว่าเป็นโรงเรียนที่อยู่ในมาตรฐาน ถึงแม้ว่าโรงเรียนจะตั้งอยู่ในเขตที่เรียกว่าทุรกันดารหรือมีปัญหาหลายๆ อย่างจนจำเป็นจะต้องใช้ตำรวจมาเป็นครู ก็ทำได้ไม่เลวไม่แพ้หน่วยงานอื่นๆ ที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง

แต่เมื่อกาลผ่านไป ๑๐ ปี ความเปลี่ยนแปลงของประเทศมีมากขึ้น อย่างที่เราเห็นได้ชัดๆ ที่เห็นเป็นตัวเลข อาจจะไม่ค่อยชัดๆ เช่น เรื่องเศรษฐกิจการขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจ การเจริญขึ้นของธุรกิจ เป็นต้น ถึงแม้ว่าแหล่งปฏิบัติงานของเราจะอยู่ไกล แต่หลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะได้รับผลกระทบ ซึ่งไม่ใช่เป็นผลกระทบที่ไม่ดีเสมอไป เป็นผลกระทบทั้งดีและไม่ดี จึงเป็นเหตุให้คิดว่า จะมีอะไรทำเพิ่มเติมในส่วนของเราได้ กับบุคคลในความอารักขาดูแลของเรา คือด้านของความรู้ความสามารถ การศึกษา เมื่อบ้านเมืองเจริญก้าวหน้ามากขึ้นก็เป็นโอกาสให้บุคคลต่างๆ ได้สามารถพัฒนาตัวเอง และสร้างฐานะให้ดียิ่งขึ้น บ้านเมืองเหตุการณ์เปิดโอกาสให้มีความก้าวหน้า แต่เราก็ต้องกลับมาขย้อนคิดดูว่า บุคคลในความอารักขาของเรานั้น

สามารถที่จะพัฒนาก้าวหน้าไปตามโอกาสที่เปิดให้หรือเปล่า ยกตัวอย่างเช่น ตอนนี้มี การขยายทางด้านงานขึ้นหลายๆ อย่าง หลายๆ อาชีพ คนของเราพร้อมหรือยังที่จะสร้างฐานะที่มั่นคงมั่งคั่งขึ้น จากโอกาสหรือตำแหน่งงานที่เปิดขึ้น หรือว่าจะกลายเป็นบุคคลที่ ได้รับผลกระทบในทางเสีย คือเสียโอกาสต่างๆ ซึ่งมีอยู่ เคยอยู่อย่างสงบในหมู่บ้านของตัวเอง ทำงานไปก่อกๆ แกร็กๆ ที่ดินต่างๆ อาจหลุดมือไปหรือว่าอาจจะมีคนที่เขาอยู่ในระบบใหม่ กว่าเข้ามาให้อิทธิพลบางประการ คนของเราพร้อมหรือยัง อาจจะต้องมีข้อคิดในเรื่องนี้ ก็ยังคิดไม่ลึ้จะชัดเจนนัก คงจะต้องช่วยกันคิดในเรื่องเหล่านี้ต่อไป แต่เท่าที่พยายามทำมานี้ก็เป็นสาเหตุให้อยากจะทำโครงการอีก ๒ โครงการหลัง ได้แก่การพยายามที่จะให้นักเรียนในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนของเราได้เรียนต่อในระดับที่สูงขึ้นกว่าระดับประถมศึกษา ซึ่งเราคิดกันมาแต่ก่อนว่าเป็นระดับที่พอสมควรและเบ็ดเสร็จในตัว ในเมื่อสังคมเปลี่ยนไปแค่นี้ จะพอหรือไม่ อันนี้ก็เป็นเรื่องที่จะต้องคิด อย่างน้อยส่วนหนึ่งที่พอทำได้ในทรัพยากรที่มีอยู่ หมายความว่าเท่าที่จะพอมีเงินมีทองมีทุนอยู่ ก็จะช่วยให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ตามกำลังความสามารถ ส่วนนักเรียนอีกส่วนหนึ่งนั้น เราที่ทำงานอยู่ก็คงจะรู้จักเด็กและเห็นได้ชัดๆ ว่าบุคคลหรือเด็กเหล่านี้ จะเป็นด้วยสติปัญญาและการเตรียมพร้อมตั้งแต่เล็กมาก็ตาม ฐานะทางเศรษฐกิจหรือว่าฐานะทางการเมืองและสังคมไม่เปิดโอกาสแน่ๆ ให้เขาได้ไปศึกษาต่อในระดับมัธยมหรืออย่างน้อยในช่วงนี้ไม่ทันการ ก็อยากจะให้อะไรกับเขา เป็นส่วนเพิ่มเติมขึ้นมา แม้อาจจะเล็กน้อย แต่ก็ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้ คือเรื่องของการฝึกฝนให้กระทำอาชีพได้ เป็นเรื่องปัจจุบันทันด่วน ไม่ใช่เป็นเรื่องของเหตุการณ์เฉพาะหน้า ไม่ใช่เป็นเรื่องของการคิดไปในอนาคต จึงทำให้นึกถึงว่า อยากจะได้โครงการฝึกอาชีพต่างๆ ให้นักเรียนหรือศิษย์เก่าของโรงเรียน ตชด. เลือกให้ทำอะไรที่มีตลาด จะขายได้ ทำได้หรือว่ามีคนจ้างให้ทำเพื่อที่จะเอาวิชานั้นมาหาเลี้ยงชีพต่อไป นี่ก็เป็นเรื่องของโครงการต่างๆ ที่คิด

ต่อไปในอนาคตอาจจะมีอะไรที่สำคัญยิ่งขึ้นก็ได้ เช่นที่เราคิดถึงในเรื่องว่า ให้นักเรียนในบางโรงเรียน ๒ - ๓ โรงเรียน ให้มีการดูแลสมบัติของส่วนรวม เช่น เรื่องของสิ่งแวดล้อม เป็นต้น ก็คงจะเป็นอยู่ในขั้นของการทดลองวิธีการ นี้จะยกตัวอย่างว่า ยิ่งทำงานไปก็อาจจะมี การเปลี่ยนแปลงลงมีการพัฒนาอะไรขึ้นไปได้อีก ไม่ใช่จะมี ๓ - ๔ โครงการ อาจจะเพิ่มขึ้นมาเรื่อยๆ

ที่อยากจะให้ลองช่วยกันอีกอย่างหนึ่งคือ ในขณะนี้เรื่องของระบบข้อมูล เป็นเรื่อง ที่ค่อนข้างจะมีความสำคัญและอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานได้มากขึ้น เวลานี้มีข้อมูล อะไรต่างๆ เพิ่มมากขึ้น เช่น ตัวเลขของภาวะโภชนาการในโรงเรียน ตชด. ทั้งหมดเราก็สามารถเก็บมาได้แล้วใส่ในความจำของเครื่องคอมพิวเตอร์ไว้ อาจจะมีตัวเลขแ่งต่างๆ อีกหลายแห่ง เช่น สภาพทั่วไปของพื้นที่ที่ตั้งโรงเรียน ใส่แผนที่เข้าไปร่วมด้วย ทำได้หลายอย่าง มี

ข้อหนึ่งที่น่าจะติดตามคือนักเรียนที่จบไปจากเราแล้วนั้น น่าจะติดตามต่อไปว่าเขาได้ทำอะไรบ้าง ในแง่ที่ว่าป็นศิษย์เก่าของเรา ถ้ามีปัญหาอะไรเดือดร้อน เราก็อาจจะช่วยเหลือได้ หรือเขาไปทำอะไร ส่วนใหญ่เรียนต่อแล้วไปปฏิบัติหน้าที่อะไร ปฏิบัติอาชีพอะไร กระทำตัวอย่างไร ก็เป็นเรื่องที่น่ารู้ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาวิธีการทำงานของเราต่อไป อีกอย่างหนึ่งที่รู้สึก คือฉบับวันในขนาดตงานต่างๆ ที่ทำจะเข้าไปเกี่ยวข้องกับหน่วยราชการ และบุคคลต่างๆ อีกมาก แต่ก่อนนี้พบกันเป็นตัวบุคคล คือตำรวจตระเวนชายแดนและคนที่มาช่วยก็มีจำนวนไม่เท่าไร อยู่ด้วยกันคุยกัน และมีความสัมพันธ์ส่วนตัวกันเป็นประจำ แต่ปัจจุบันนี้ หน้าที่การงานของทุกคนก็ไม่ได้อยู่กับที่ มีการโยกย้ายเปลี่ยนแปลงไป และหน่วยงานที่เพิ่มขึ้นก็มีอีก อย่าลืมนึกว่าเรื่องของการพบปะหรืออกัน หรือฟังเสียงกัน ทำอะไรพูดให้รู้กันนั้น อาจจะเป็นเรื่องที่มีความสำคัญและต้องระวังว่าอาจจะไม่สนิทกันเท่าที่ควร คงจะต้องคำนึงถึงเรื่องนี้ด้วย

อย่างไรก็ตามงานในโรงเรียนต่างๆ นั้น มีพื้นที่ มีภาวะที่ต่างกัน ข้อนี้เคยกล่าวไว้เมื่อเกือบ ๑๐ ปีที่แล้ว มาตอนนี้ดีขึ้น แต่คิดวาก็คงมีข้อนี้ เพราะเป็นเรื่องที่แก้ไขไม่ได้ ต่างภาคต่างถิ่น หรือต่างลักษณะ จะให้เหมือนกันไม่ได้ ที่ย้ำอยู่เสมอว่าการประเมินผลความสำเร็จนั้น ไม่เคยคิดถึงในเรื่องที่เอาไปเปรียบเทียบกับคนอื่น แล้วเอามาหุดหัวใจว่าเราสู้เขาไม่ได้ เพราะอย่างโน้นเพราะอย่างนี้ ให้เอามาเปรียบเทียบกับตัวเอง ทุกคนรู้แก็ใจตัวว่าตัวทำงานแค่ไหน ทำงานมากแล้ว แต่สภาพไม่อำนวยหลายๆ อย่าง ผลอาจจะไม่ดีเท่าเขา ก็อย่าหมดกำลังใจ และน้อยใจ ความสำเร็จที่มีอยู่นี้ ก็เนื่องจากทุกคนมีความตั้งใจที่ดี ก็ขออนุโมทนา ขอขอบคุณที่ได้ปฏิบัติงานมาตั้งแต่ต้น และขออวยพรให้ทุกๆ ท่าน ประสบความสำเร็จ มีกำลังใจที่เข้มแข็ง ถึงแม้ว่าจะมีอุปสรรคอะไรขวางหน้าขวางกันอยู่ ก็ให้คิดไปในทางดี มีความอดทน คิดว่ายังมีเหตุที่ดีรอหน้าอยู่ ถ้าอดทนอดกลั้นในช่วงนี้ได้สักนิดหนึ่ง เวลาที่เคราะห์ร้ายก็จะผ่านพ้นไป แล้วจะประสบความสำเร็จในที่สุด ขอให้ทุกคนมีความสุขกายสบายใจในแง่นี้ ใน การปฏิบัติงานและความเป็นอยู่ในส่วนตัว